

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

קמ.

תורה אור

1. על פן קרא שמה קבל כי שם בלל י שפת כל הארץ ומשם הפיצים יי על פני כל הארץ: בראשית י"א ט
2. ויאמרו יהוה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו: בראשית י"א ד
3. ובכל אשר אמרת אליכם תשמרו ושמ אלהים אחרים לא תזכירו לא ישמע על פיך: שמות כ"ג
4. ואנשי סדם רעים וחסדים לן מאד: בראשית י"ג
5. איננו גדול בפינת הזה ממני ולא חשך ממני מאומה כי אם אותך באשר את אשתו ואיך אעשה הרעה הגדלה הזאת וחסדתי לאלהים: בראשית ל"ט ט
6. השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל לאמר קרה שנת השבע שנת השמטה וך ענה עינך באותו האביון ולא תתן לו וקרא עליך אל יי ויהי בר חטאי: דברים טו ט
7. וגם דם נקי שפך מנשה הרבה מאד עד אשר מלא את ירושלים פה לפה לבד מחטאתו אשר החטיא את יהודה לעשות הרע בעיני יי: מלכים ב כ"א טז
8. ארץ ממנה יצא לחם ותחיתיה נהפך כמו אש: איוב כ"ה ה
9. פרץ נחל מעם גר הנשקחים מני רגל דלו מאנוש גני: איוב כ"ד ד
10. עד אנה תהותו על איש תרצה כלכם בקיר קטיו גדר הנהר: תהלים נ"ז ז
11. חתר בחשך בתים יומם חתמו למנו לא ידעו אור: איוב כ"ד טז
12. ישובו לערב יקמו כלכל ויסובבו עיר: תהלים נ"ז ז
13. ערום ילינו מבלי לבוש ואין כסות בקרה: איוב כ"ד ז
14. גבלות ישנו עדר גלו וירעו חמור יתומים יתנו יתבלו שור אלמנה: איוב כ"ב ג
15. והוא לקברות יובל ועל גדיש ישקוד: איוב כ"ב ל

סמנו שכתה היא: רעים נגופם. טפופים צימיה: השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל וגו' והיה כך חטא. והיינו ממנו: ארץ ממנה יאל לחם. ארץ שבעה וטובה היא: וחסדיה נהפך כמו אש. ואחר כן נהפכה: וכי מאחר שארץ ממנה יאל לחם. שיש לנו שיפוע לחם למנה לנו עוזרי דרכים: ונשכח. שלא יעזרו עוזרי דרכים צאלנו: פרץ. הקציה נחל גפריה ואש: מעט גר. ממקום הליכתו שהיה הולך למעלה והשליכו עליהם הנשכחים מני רגל ונמלדלו (מאדם) [מאלרנס] וענו לדראון: גר. קורניט צלע"ו כמו (שמואל ב י"ד) מים הנגרים: ספוספו. נתקשו תרמיות ותאונות: פרלחו כולכם. ע"י קיר נטוי וגדר הדחיה: יומם חסמו למו. היום סוממים וסוגרין כאליו לא ידעו אור כלומר סוממין וסוממין: אפרסמון. שלהס להפקידו ציד צעלי ממנו כדי שיהו מניחין פקדון שלהס צינת גמיהס וצילנה מריחין האפרסמון וסוממין סס. מנהגו של מפקיד לורר וסומם: דש ר' יוסף. צי מדרשא חסר צחק צמים: ע"י ריש אפרסמון מאס מחסרשא. ע"י ריש אפרסמון שהיו מריחין ויודעין היכן מניחין ממנוס: מי סוס ידענא דאסו גנבי. ל"א מי סוס ידענא דגנבי אסון: שפעי מרזבי דניפורי דמא. דאלס גדול סוס. ואידי דלמנר לעיל איחסרו מחסרתי צליפורי דלמלח דרזבי וסי הסס סוס קיט נמי סוס מילתא דכי נח נפשיה כו' לשמעיעין דמלפוכי סוס: סוס: דאית

צדי מי נשלח: כי מטא להסו דיירא. כשהגיע לזמנו מלון: למיבת. ללון: שרינהו לנפיעיה. המירו הארגזים והמלרופין ופתחוס ונטלו כל מה שצמכו: אחוסי. מלחקי: סנד דיורי. אמתן בני הכפרים: א"כ ליבנו אחד צטורא. א"כ סזנו כדי לעלות לרקיע למנה בנו אמתו צבקעה היה להס לבנות על אחד ההרים: הפיסיס ה'. פיזרס צכל העולס: שדיס. יש להס זורת אדס ואוכלין וסומין כצני אדס: רומין. צלי גוף וזורה: לנין. זורת אדס אלף שיש להס כנפיס צמספת נדה (דף כ"ד): זו סאומרה נעזוד ע"ז כי סס צלל ה'. צלצל לשונס כדי שלא יהא אחד מכוון לדעת חצירו לעבוד ע"ז: שליש [נכלע]. צלצלו יסודותיה משוקעת היא צקרע עד שליס ושלס של מעלה נשרף ושלס אמנעי קייס צקרע ולא שיהא עומד צאזיר: אויר מגדל מראש המגדל (כלומר) [כמו אוירה של עיר] מי שעומד סביב למגדל ורואה אוירה ומראה גובה שלו: משפת. שכן נגזר על אמתו מקוס שיסכח ולכן הס עכסס סכחו אט לשונס: צלל וצורסיף סימן רע לסורה. שמשכחין הלמוד מפני שעומדים צאזיר המגדל: למנה נקרא שמה צורסיף צור שאפי. צור שנתרוקן מימיו כלומר משכח האדס כל מה שלומד: שאפי. כמו (צ"מ דף ס.) השופה אט היין לשון (ירמיה מ"ח) הורק מכלי אל כלי. ומפני מה שמה צלל [שמשכחת] אמר רז יוסף כי סס צלל לפי שצלצל הקדוש צרוך הוא אט לשונס לשם לק"ס היא משכחת: ס סימן רע. כלומר שסס

ונעשה מלחמה נעשו קופים ורוחות ושידים וליזין וזו שאומרת נעלה ונשב שם הפיצים ה' וזו שאומרת נעלה בלל ה' שפת כל הארץ תניא רבי נתן אומר כולם לשם עבודת כוכבים נתכוונו כתיב הכא ²נעשה לנו שם וכתיב התם ³ישם אלהים אחרים לא תזכירו מה להלן עבודת כוכבים אף כאן עבודת כוכבים אמר רבי יוחנן מגדל שליש נשרף שליש קיים אמר רב אויר מגדל משכח אמר רב יוסף כבל ⁴ובורסיף סימן רע לתורה מאי בורסיף אמר ר' אסי בור ⁷שאפי: אנשי סדום אין להם חלק לעולם הבא וכו': ת"ר ⁸אנשי סדום אין להן חלק לעולם הבא וכו': מאד רעים וחסמים לה' מאד רעים בעוה"ז וחסמים לעולם הבא אמר רב יהודה רעים בגופן וחסמים בממונם רעים בגופן דכתיב ⁵ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת וחסמתי לאלהים וחסמתי בממונם דכתיב ⁶והיה כך חטא לה' זו ברכת השם מאד שמתכוונים וחסמים במתניתא תנא ⁹רעים בממונם וחסמים בגופן רעים בממונם דכתיב ורעה עינך באחיך האביון וחסמים בגופן דכתיב וחסמתי לאלהים לה' ¹⁰זו ברכת השם מאד זו שפיות דמים שנאמר ⁷גם דם נקי שפך מנשה (בירושלים) הרבה מאד [וגו'] ¹¹ת"ר אנשי סדום לא נתגאו אלא בשביל טובה שהשפיע להם הקב"ה ומה כתיב בהם ⁸ארץ ממנה יצא לחם וחסמתי נהפך כמו אש מקום ספיר אבניה ועפרות זהב לו נתיב לא ידעו עיש ולא שזפתו עין איה לא הדריכוהו בני שחץ לא עדה עליו שחל אמרו וכי מאחר שארץ ממנה יצא לחם ועפרות זהב לו למנה לנו עוזרי דרכים שאין באים אלינו אלא לחסרינו [מממוננו] בואו ונשכח תורת רגל מארצנו שנאמר ⁹פרץ נחל מעם גר הנשכחים מני רגל דלו מאנוש גני עתו דרש רבא מאי דכתיב ¹⁰עד אנה תהותו על איש תרצחו כולכם בקיר נטוי גדר הדחיה מלמד שהיו נותנין עניניהן בבעלי ממון ומושיבין אותה אצל קיר נטוי ודוחין אותו ובאים עיטמלין ואין כסות בקרה ¹¹חמור יתומים יתנו יתבלו שור אלמנה גבולות חתמו למנו לא [ראו] [ידעו] אור מלמד שהיו נותנים עניניהם בבעלי ממון ומפקידים אצלו אפרסמון ומניחים אותו בבית גנויהם לערב באים ומריחין אותו ככלב שנא' ¹²ישבו לערב ככלב ויסובבו עיר ובאים וחותרים שם ונוטלין אותו ממון [א] ¹³ערום ¹⁴הלכו מבלי לבוש ואין כסות בקרה ¹⁴חמור יתומים יתנו יתבלו שור אלמנה גבולות ישנו עדר גזלו וירעו ¹⁵והוא לקברות יובל ועל גדיש ישקוד [ב] דרש ר' יוסף בציפורי אחרתין ההיא ליליא תלת מאה מחתרתא בציפורי אתו וקא מצערי ליה אמרו ליה יהבית אורחיה לגנבי אמר להו מי הוה ידענא דאתו גנבי ¹⁶כי קא נח נפשיה דרבי יוסי שפעי מרזבי דציפורי דמא [ג] אמרי ¹⁷דאית ליה חד תורא מרעי חד יומא דלית ליה לירעי תרי יומי ההוא יתמא בר ארמלתא הבו ליה תורי למרעיה אול שקלינהו וקמלינהו אמר להו דאית

- [א] [נעלי ח: ושינן:] (ג) ב"ש מ"ו, (א) [ניקטת ב"ש ירושף:] (ד) [ג"י הערוך ערך צמסיף שפת:] (ה) [מוספתא פי"ג ע"ג:] (ו) [מוספתא פי"ג:] (ז) [מוספתא פי"ג:] (ח) [מוספתא פי"ג:] (ט) [ז"ל ליעין:] (י) [מ"ק כ"ה:] (יא) [גדה ס"ג:] (יב) [ז"ל לסיפטיה:] (יג) [מנינה ח"ט:] (יד) [צ"ב:] (טו) [ז"ל אחר ד"ה צבגל:]

הגהות הב"ח
(ה) גמ' אמרי דני ר' שילא אמרי נהני:

הגהות הגר"א
[א] גמ' ערוס נרשס עלוי אמת: [ב] שם דרש רבי יוסי. נרשס על מיבת דרש אמת: [ג] שם אמרי דאית ליה חד נרשס על מיבת אמרי אמת ג':

לעזי רש"י
קורניט. ורימה.

מוסף רש"י
לסיפטיה. ארגו סלו (תענית כ"א). כחד מנייהו. לחמד משיי קיסר (שם). מעפרא דאברהם. שנתלס עם המלכיס (שם). גילי. קשין (שם). אמרי דאית ליה חד תורא כו'. כך היה מנהגם של אנשי סדום (לקמון עמ"ב). מרעי חד יומא. כל צהמות העיר (נדה ס"ט). ההוא יתמי. שלא היה לו שור וכפאסו לרעות כהממין' צ' ימים (שם).